SUFLETE DE CEARĂ ȘI

fragment din discursul Profesorului Mihail MANOILESCU, ținut la Senat în 27 Noiembrie 1936

DOMNULE PREȘEDINTE, DOMNILOR SENATORI,

Jocul întîmplării m-a pus din nou la o grea încercare. Sunt obligat să vorbesc la ora șase și jumătate în fața unui Senat obosit și - culmea nenorocului - să vorbesc după d-l. profesor Iorga.

Acest sacrificiu vrea parcă să simbolizeze sacrificiul la care a fost condamnată de multă vreme generația întreagă a acelora care suntem sau ne putem considera drept elevi, din preajma războiului, ai d-lui profesor Iorga.

Fiecare generație își are drepturile ei. Numai generația noastră nu și le-a avut pe ale sale. Ea a fost strivită de marea personalitate a d-lui profesor Iorga. Ea nu a reușit să se afirme nici printr-o mare individualitate și nici printr-o credință, care să o deosebească hotărît de înaintașii săi. În chip paradoxal s-ar putea spune că generația noastră nu a existat niciodată. Fiindcă o generație există numai în măsura în care reușește să se diferențieze de predecesori. Lorzii englezi și țăranii români nu cunosc generații, fiindcă succesiunea din tată în fiu nu schimbă niciodată nimic din natura și din concepția de viață a acestor pături sociale.

Noi, elevii de pe vremuri ai d-lui profesor Iorga, ne putem numi generația facerii, inspirîndu-ne în acest nume din titlul frumos, pe care regretatul Eugen Goga l-a dat unui roman al său, "Cartea facerii".

Dar, după noi? După noi vine o altă generație, aceea a elevilor noștri, d-le profesor Iorga. Ea vrea să fie generația prefacerii. Ea vrea să scrie o nouă carte, o "carte a prefacerii". Or, această generație se deosebește și de noi și - vai! - și de dvoastră, d-le profesor Iorga. Ea se înstrăinează și se depărtează de înaintași și își afirmă drepturile sale.

Tinerii de astăzi au visurile lor, au idealurile lor, au concepțiile lor despre viață, au nebuniile lor și-și reclamă chiar și dreptul la inconsecvențele lor.

D-l profesor Iorga: Atunci este generația desfacerii.

D-l profesor M. Manoilescu: Eu nu cred acest lucru, d-le profesor, și de aceea îmi îngădui să mă opresc puțin asupra acestui punct, care are de altfel legătură foarte strînsă cu Mesajul.

Deosebirea cea mare între generația noastră, a celor care am făcut războiul, și această generație tînără, este întîi în atitudinea față de soartă. Noi, acei pe care anii 1914-1916 ne-au găsit adolescenți sau oameni întregi, am fost puși de soartă în fața unei probleme, am căutat să răspundem misiunii pe care ne-o dădea epoca noastră, dar n-am făcut decît să urmăm o inițiativă care aparținea destinului însuși, pe cînd generația de astăzi, într-o țară întregită, liniștită și sub anumite aparențe strict juridice, normală, e altfel. Ea se zbuciumă, ea își pune probleme, ea apucă cu mîinile porțile cerului și le zguduie. Ea este frămîntată de o nobilă nemulțumire și ia singură inițiativa de a schimba destinele acestei țări.

Oricît am vrea să fim de neîngăduitori, trebuie să recunoaștem frumusețea etică a unei asemenea atitudini, trebuie să recunoaștem că această nobilă neliniște caracterizează o generație de elită.

De ce, d-lor senatori, vorbesc de la început de tineret? Fiindcă un pasaj din cuvintele regale - și zic din "cuvintele regale", iar nu acea parte a Mesajului despre care și d-l Iorga spunea că este de competența exclusivă a guvernului - spune: "Chemarea Mea se ridică peste frămîntările de o clipă, pentru a cere, în fața dificultăților și a amenințărilor, unirea și solidarizarea tuturor sufletelor". Iar, după aceea: "Toate forțele neamului nostru sunt chemate la această unire".

În gîndul acesta regal, bine interpretat, nu este vorba de unirea superficială și restrînsă a forțelor politice, nu este vorba de un mic aranjament în familie, asemănător cu acele combinațiuni parlamentare, care în liberalismul clasic au reușit să dea majorități și să îngăduie guverne sprijinite pe ele. Este vorba de ceva mai larg și de ceva mai adînc, este vorba de o mare împăcare între toate sufletele și mai ales sufletele tinere.

Nu e la mijloc, dacă îmi îngăduiți această expresiune pur tehnică, o integrare orizontală în sînul generației care stăpînește astăzi țara, ci o integrare verticală, care să cuprindă toate generațiunile cu răspundere față de viitorul acestei țări.

Așa înțeleg unii dintre noi apelul regal. Căci problema cea mare a României de astăzi, este de a înlătura cu orice preț o prăpastie, care tinde să se sape între generația conducătoare și între generația în ascensiune.

Dacă pe tinerii de astăzi nu-i înțelegem, dacă ei nu ne înțeleg pe noi, atunci sfișiem și distrugem România. Aceste cuvinte este bine să se spună mai ales aci în Senat, fiindcă Senatul reprezintă prin vîrsta și experința membrilor săi, îngăduința, comprehensiunea sufletească, bunătatea. Cînd părinții se ceartă cu copiii, nimeni nu este mai potrivit să-i împace decît bunicii, oricît ar fi de puțin plăcut pentru mulți dintre d-nii senatori, să-și aducă aminte că sunt bunici!

Desigur că acest rol plin de omenesc și de poezie, nu poate să fie refuzat de inima domniilor lor.

D-lor senatori, nu există decît o singură mare problemă și o singură mare primejdie în această țară, anume că prin politica sa înăuntru, sau prin politica sa în afară, Statul să producă o ruptură între el însuși și generațiile noi.

Vă vorbește în acest fel un om care, ca gînditor economist, ar fi indicat să se ocupe de alți factori mai palpabili, mai materiali și să vadă primejdia în diferite deficiențe economice sau financiare.

Dar istoria ne învață că un popor nu moare niciodată după urma unor astfel de deficiențe. Unitatea sufletească a neamului este singura sursă de putere și cînd e primejduită, singura sursă de primejdie, Francezii zic: "Plaie d'argent n'est pas mortelle", și nici nu au un alt

SUFLETE DE FIER

proverb mai simpatic, cu toate că ei înșiși nu-l aplică întotdeauna!

Un popor moare numai dintr-o prăpastie deschisă între Stat și tineret.

Așa a murit țarismul, printr-un prelungit divorț sufletesc între Stat și generațiile noi.

Poporul nostru - de ce nu am mărturisi-o - nu a fost niciodată prea aderent sufletului Statului. Statul modern, complicat, greoi, birocrat, rece, nu a reușit să trezească la noi acea comprehensiune intimă adîncă, care să-l facă pe acest Stat, înțeles și iubit. Ar fi o prea mare incursiune de făcut, în trecutul nostru, spre a vedea dacă nu cumva acest Stat a fost în trecut mai aderent sufletului poporului românesc și dacă nu și-a pierdut mai tîrziu această aderență.

Nu fac aceasta. Am enunțat numai problema. Mă gîndesc la vremurile patriarhale, cînd aveam un Stat simplu, autoritar, erarhizat și creștinesc, care, tocmai prin primitivitatea formelor sale, era atît de ușor de înțeles de popor.

Acestui Stat i-a urmat Statul de pradă al fanarioților și apoi Statul de zăpăceli ideologice al liberaliștilor din a doua jumătate a veacului al XIX-lea, bazat pe idei de împrumut. Acest Stat, nu a fost aderent sufletului poporului românesc.

A fost un prilej mare, unul singur, cînd se putea face împăcarea între popor și Stat: războiul cel mare, cînd Statul apărea ca un instrument, ca o garanție a realizării unei idei mari, pe care poporul o înțelegea: unirea Românilor.

Dar în clipa aceea Statul nu a fost la înălțimea lui. Statul, prin pregătirea tehnică a războiului a reușit să ne dea Turtucaia; numai poporul singur ne-a dat Mărăști și Mărășești! Și odată mai mult prăpastia între popor și Stat s-a adîncit.

Dar nu este vorba de aceasta, nu este vorba de marea masă populară, de cei care la noi niciodată nu au cuprins în sufletul lor mistica Statului. Este vorba de tineretul românesc intelectual.

D-lor senatori, guvernul liberal a făcut în unele ramuri gospodărești, după informațiile pe care le am și eu din provincie, unele lucruri bune.

A avut, se pare, de multe ori, o bună inspirație în alegerea prefecților care au făcut o administrație cuviincioasă în cele mai multe din părțile țării.

Sub acest raport s-ar putea spune despre guvernarea liberală că a fost cea mai bună guvernare pe care putea să o dea lumea veche.

D-l. profesor Iorga îi aduce acestui guvern o învinuire din ceea ce alți români îi fac un merit, din lipsa de energie.

Mi se pare că politica urmată de guvernul liberal, și în special de ministrul de interne, de doi ani încoace, a fost o politică de înțelepciune și de prudență.

Ați lucrat prea mult cu suflete de ceară
ca să mai puteți crede că există și suflete de fier.

În special actualului vicepreședinte al consiliului și ministru de interne, în concediu - d-l. Inculeț - i se cuvin anumite recunoașteri, pentru că dacă este vorba de represiune, apoi represiune poate face oricînd, orice nătîng.

D-l. profesor N.Iorga: Credeți dv.! Au fost nătîngi atîția și n-au putut-o face.

Dar eu n-am cerut represiune. Vă înșelați. Am cerut o astfel de administrație încît anumite scene să nu se poată produce. Fiindcă represiunile înseamnă că ai lăsat să meargă o mișcare pînă la un moment și pe urmă te năpustești asupra ei; pe cînd o administrație înțeleaptă face așa ca aceste demonstrații să nu se poată produce. Vedeți, una este să împiedici cu violență și altceva este să previi cu prudență.

Să nu faceți din mine adversarul partizanilor care au dorința de se îmbrăca în uniformă. Sunt mijloace pe care le-am întrebuințat și eu și care n-au îngăduit pe vremea mea să se petreacă astfel de lucruri.

D-l profesor M. Manoilescu: Recunosc că ceea ce spuneți acum nu anțează ceea ce ați afirmat adineaori.

D-l profesor N.Iorga: Aveți aerul să mă desemnați vindictei. Veți veni să mă apărăți.

D-l profesor M. Manoilescu: Nu va fi nevoie, căci cred că nu s-a născut în Țara Românească un om așa de rău, încît chiar într-o clipă de nebunie, să se poată îndrepta cu un ochi dușmănos față de d-l profesor Iorga.

D-lor senatori, concluzia politică, pe care ar trebui s-o scoatem din partea aceasta bună a guvernării liberale este că cei mai mari profitori ai actualului guvern, ar putea, în mod logic, să fie național-țărăniștii.

Național-țărăniștii sunt legați în mod indisolubil de sistemul clasic al celor două partide. Orice poate face să subsiste acest sistem, este direct favorabil național-țărăniștilor. De aceea este de multe ori surprinzător că dînșii arată atîta ingratitudine față de Partidul Liberal, a cărui guvernare, în unele părți bune, nu face decît să le deschidă o posibilitate teoretică, virtuală, de a menține mai departe sistemul rotativei!

Dar, d-lor senatori, cu toate aceste rezultate, un lucru rămîne adevărat, un lucru pe care d-l profesor Iorga l-a exprimat în cuvinte foarte delicate: Țara nu este animată, țara nu se găsește în avînt, în ceea ce privește desfășurarea forțelor sale de realizare; țara nu se găsește nici în starea aceea, pe care un dictator al lumii a denumit-o așa de frumos, de tensiune ideală, într-o stare de încordare a puterilor sale sufletești și de încredere în forțele sale proprii. Țara trăiește în mediocritate. Și de aceasta suferă în primul rînd generația tînără.

Tineretul vrea mai mult pentru țara lui; și acei dintre noi care cunosc de aproape tineretul, știu că el poate mai mult decît să se încadreze în ritmul actual al dezvoltării României.

Căci, d-lor senatori, ce sunt mișcările noastre naționaliste toate? Sunt mișcări de tineret.

Nu importă că la conducerea unora

DUPĂ 54 DE ANI, ASASINAREA CĂPITANULUI A FOST COMEMORATĂ PUBLIC ÎN ROMÂNIA

Sîmbătă, 29 Noiembrie 1992, la Palatul Șuțu din București, partidul Noua Românie Creștină a organizat o dezbatere publică pe tema generală istorică a Mișcării Legionare.

Subiectul principal al acestei acțiuni cu caracter cultural și istoric l-a constituit abordarea pe bază de documente și mărturii a tragicului eveniment petrecut cu 54 de ani în urmă pe raza pădurii Tâncăbești. Atunci jandarmeria dictaturii filosovietice a regelui dement Carol al II-lea a finalizat ordinul dat de Armand Călinescu pentru asasinarea Căpitanului, Decemvirilor și Nicadorilor. Act săvîrșit după toate rigorile de ilegalitate și ticăloșie caracteristice odiosului regim amintit.

Duminică, 30 Noiembrie 1992, la biserica Sfîntul Ilie Gorgani din București a fost oficiată o slujbă religioasă întru pomenirea Căpitanului și a tuturor eroilor legionari și mucenici ai creștinătății.

Fie ca asemenea asasinate bestiale executate din porunca și sub acoperirea guvernanților statului român să nu se mai producă.

Dumnezeu să îi ierte, să-i odihnească și să-i primească în Împărăția Lui.

dintre ele sunt oameni așa de venerabili ca d-nii Cuza sau Vaida. Aceasta ar putea fi o dovadă mai mult că ele sunt mișcări ale tineretului. Fiindcă, vedeți dv., - și această teorie trebuie să fie în special agreabilă într-un Senat - tinerețea nu este o fază oarecare din dezvoltarea biologică a individualității omenești: tinerețea este o atitudine sufletească. Există oameni al căror suflet plin de generozitate și de avînt, rămîne totdeauna tînăr. Generozitatea și avîntul sunt tinerești, după cum egoismul și prudența sunt bătrînești. Și atunci, ceea ce se numește astăzi cu un cuvînt foarte impropriu "dreapta naționalistă", această dreaptă cuprinde comoara de idealism a trei generații. De aceea crede tineretul într-însa.

Formulele d-lui Vaida pot fi discutate sub raportul politic, sub raportul juridic, dar ceea ce nu poate fi discutat, ceea ce nu poate fi contestat, este valoarea morală a atitudinii sale sufletești. (Aplause prelungite pe băncile reprezentanților Frontului Românesc). Un om care a fost de atîtea ori prim-ministru în această țară, care putea foarte comod să aștepte în Partidul Național-Țărănist, să mai vie încă odată și încă odată prim-ministru, își dă osteneala imensă de a lua toiagul, de a merge de la un capăt la altul al țării și de a predica o credință nouă, cu toate riscurile, cu toate indiferențele și cu toate insultele de care nici vîrsta și nici trecutul său nu-l apără.

(Aplause prelungite și repetate pe băncile reprezentanților Frontului Românesc).

Iată un lucru care impune tineretului și care stabilește peste puntea anilor o legătură sufletească directă; ea prețuiește mai mult decît toate colecțiunile de voturi, luate în zăpăceala zilelor de alegeri. (Aplause prelungite și îndelung repetate pe băncile reprezentanților Frontului Românesc).

Cît privește pe profesorul Cuza - și-mi pare rău că nu este acum, aci, între noi, - profesorul Cuza a văzut sub ochii săi rînd pe rînd pe toți foștii săi elevi evoluînd: evoluînd de la idealism spre situații. Numai el a rămas neschimbat. S-au născut și au murit partide, s-au dărîmat imperii, s-a prefăcut și s-a sporit țara; profesorul Cuza a rămas marea constantă a politicii românești, marea constantă a vieții naționale românești.

Cît despre d-l Octavian Goga, despre care nu voi vorbi decît sub aspectul său de om de Stat, cel dintîi merit neprețuit al său este de a fi pregătit Unirea României; cel de al doilea, de a fi activat aici, cînd alții tot din Ardeal, aveau o politică contrară, și, în sfîrșit, după înfăptuirea României, un merit și mai mare, acela de a fi rezistat demagogiei voturilor, de a nu fi plecat urechea tendințelor de regionalism din Ardeal, care i-ar fi dat oricînd o situație electorală strălucită și de a fi rezistat pe poziția aceasta: Ardelenii trebuie să se topească sufletește, pînă la unul, în marea masă a Românilor. În sfîrșit actul din urmă, îmbrățișarea aceasta a noii misiuni, a misiunii pe care o visează țara cea nouă: românizarea României.

Cine se mai poate mira atunci de mobilizarea tineretului din jurul său?

Și, pentru ca să fiu complet, voi vorbi cu francheța mea de totdeauna și despre un altul. Este omul despre care nu se vorbește, omul de care nu se poate vorbi, comandantul Legionarilor, Corneliu Codreanu. Eu sunt un om și un profesor, care îmi plec de multe ori urechea asupra pieptului celor tineri și ascult cum le zvîcnește inima.

Nu vă puteți închipui dv., d-lor senatori, ce rezonanță adîncă și durabilă reperzintă pentru inima tineretului românesc de astăzi omul pe care l-am numit. Nu voim să aprobăm și nu voim să dezaprobăm, cel puțin aci și cel puțin în această clipă, dar nu putem să nesocotim în configurația politică și sufletească de astăzi a României, ceea ce el reprezintă.

D-lor senatori, nu vă mirați că vorbesc cu atîta siguranță și de cel din urmă punct. Nu este pentru prima dată cînd mă găsesc într-o mare incomprehensiune față de partidul Liberal. Vedeți, vorbesc cu oarecare îndrăzneală: de o parte un mare partid, de altă parte ceea ce Francezii numesc: "un călăreț singur".

Ei bine, totuși, în trecut s-au mai întîmplat întîlniri între marele partid și acest călăreț singur. Și în aceste întîlniri s-a văzut că de nimeni nu îi era mai frică Partidului Liberal, decît de acest călăreț zvăpăiat, care alerga pe căi ce duc spre orizont, căutînd să descifreze înțelesul vermilor ce vor să vină.

Sunt lucruri de care desigur astăzi nu vă face plăcere să vă amintiți. Dar dacă l-am amintit o clipă, este numai pentru a scoate o concluzie: nu m-ați crezut atunci, credeți-mă măcar astăzi.

Va veni o vreme, foarte curînd, cînd vă veți aduce aminte de aceste vorbe. Tineretul învățat și viteaz al țării acesteia, tineretul cel mai bun al țării, este definitiv pierdut pentru vechile partide politice ale țării; el nu merge astăzi către ele și, ceea ce este nou, nu va mai merge nici mîine, cînd va ajunge la maturitate. În zadar îi veți aștepta pe acești tineri cu masa întinsă; ei vor refuza fotoliile ministeriale și vor prefera băncile de piatră ale închisorilor.

Partidele cele vechi vor ajunge să sece ca acele bălți spre care de multă vreme nu se mai îndreaptă apa vie a izvoarelor; și cu cît va trece vremea, cu atît apa bălții se va face mai înăcrită, mai amară și mai otrăvicioasă.

Trebuie să socotiți cu aceasta și trebuie să socotiți cu tot ce este iremediabil în mersul vremii. Ați lucrat prea mult, recunosc, cu suflete de ceară, ca să mai puteți crede că există și suflete de fier.